

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Estimeret jobomfang af udflytningen af danske slagteriarbejdspladser 2003-2012

Refslund, Bjarke

Publication date:
2012

Document Version
Accepteret manuscript, peer-review version

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Refslund, B. (2012). *Estimeret jobomfang af udflytningen af danske slagteriarbejdspladser 2003-2012*. (s. 1-7).
CCWS Working Paper

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Estimeret jobomfang af udflytningen af danske slagteriarbejdspladser 2003-2012

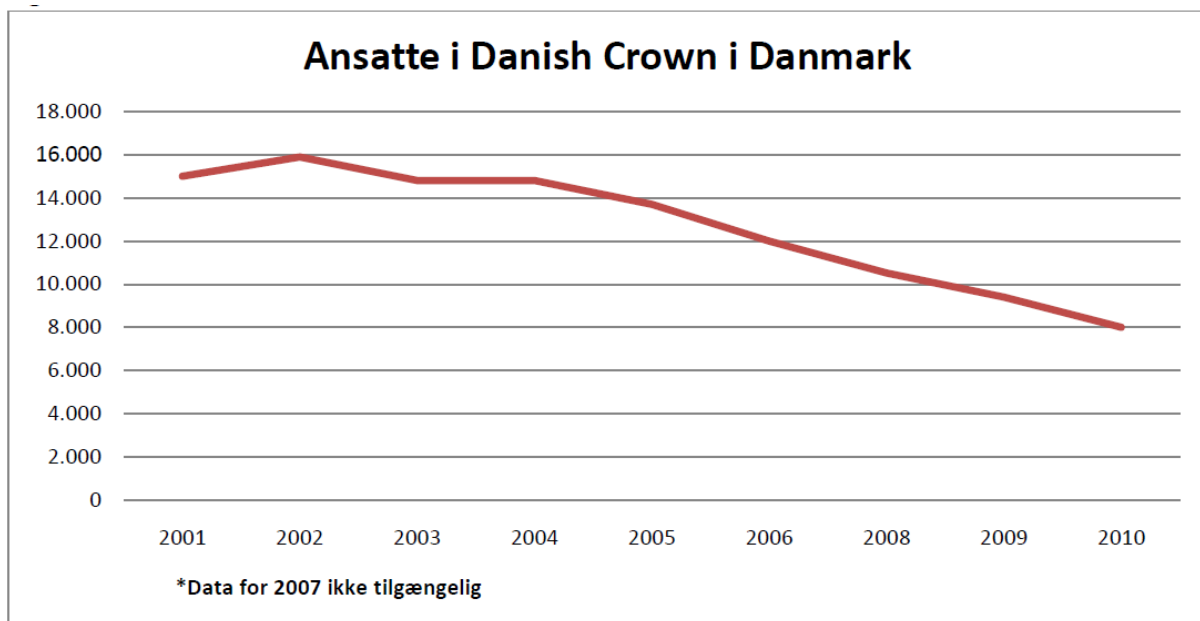
CCWS Working paper 2012

Bjarke Refslund
Centre for Comparative Welfare State Studies (CCWS)
Institut for Statskundskab
Fibigerstræde 1, 9220 Aalborg Ø
99407150/25144980

Kontakt: bref@dps.aau.dk

Beskæftigelsen i den danske slagterisektor og ikke mindst hos Danish Crown, som er den altdominerende aktør i den danske svineskødssektor, er reduceret meget markant siden 2002 (Refslund 2011, 2012). Danish Crown har således siden 2005 afskediget næsten 6000 medarbejdere i Danmark, som det figur 1 viser.

Figur 1: *Ansatte i Danish Crown i Danmark*

Kilde: Danish Crown årsrapport, flere årgange.

Helt overordnet kan der påpeges tre faktorer, der har medvirket til nedlæggelsen af arbejdspladser i Danish Crown: Den teknologiske udvikling (effektiviseringer og automatiseringer), periodisk faldende produktion¹ samt udflytning af arbejdspladser. Den teknologiske udvikling har sammen med løbende centraliseringer betydet en række markante produktivitetstigninger i den danske slagterisektor, hvilket har medført en faldende efterspørgsel efter arbejdskraft i sektoren. De danske svineslagterier er blandt de allermest avancerede og teknologisk førende i verden, og produktionen er løbende

¹ Den faldende produktion udgør det mindste numeriske bidrag.

blevet effektiviseret bl.a. med nye arbejdsmetoder og øget brug af maskiner samt de senere år også robotteknologi til fx at flække slagtekroppen (Hamann 2009:49). Alene siden 2005 har Danish Crown lukket anlæg i Skive, Hurup, Bjerringbro, Viborg, Holstebro, Hjørring, Grindsted, Vojens, Rødding, Vejle, Odense samt Holbæk. Pt. er Hadsund samt Esbjerg under lukning og dertil kommer reduktioner af aktiviteten i Skærbæk. Der er tidligere lukket anlæg i bl.a. Brønderslev (2005), Nørre Sundby (2004) og Lemvig (2001).

Samtidig er der siden 2003² udflyttet en ikke ubetydelig mængde arbejdspladser fra den danske svinekødssektor til primært Tyskland og Polen. Samlet anslås omfanget at være minimum mellem 1600 og 2000 slagteriarbejdspladser, som er nedlagt i Danish Crown i Danmark som følge af udflytning. Danish Crown har også en større oksekødsafdeling, men disse har dog ikke været ramt af udflytning i noget videre omfang. Derfor er det kun udflytning fra danske svineslagterier, der er indeholdt i denne analyse. Disse udflytninger af arbejdsopgaver har hovedsagligt været drevet af ønsket om at reducere omkostninger. Det drejer sig primært om udbening og udskæring samt andet arbejdsintensivt forædling af dansk-slagt svinekød, som er udflyttet til Danish Crowns opkøbte anlæg i Polen og Tyskland samt forædling i Danish Crowns datterselskab Tulip (Strandskov 2011:770–75; Refslund, 2012). Det andet store danske andelsslagteri Tican (som dog er væsentligt mindre end Danish Crown, men internationalt set en mellemstor aktør) har ikke direkte udflyttet arbejdspladser ifølge fællestillidsmand Peter Uno Andersens vurdering³. Der kan være tale om et mindre antal arbejdspladser, men Tican har stadig udbening og udskæring i Danmark. Når de kortvarigt har løst opgaver i udlandet, har det skyldtes manglende kapacitet i Danmark. Udover Tican er der ingen større slagterivirksomheder, hvor udflytning i større omfang er relevant, derfor er fokus her udelukkende på Danish Crowns udflytning.

Udflytning fra Danish Crown

I 2003 købte Danish Crown en udbeningsfabrik i Boizenburg i Tyskland og flyttede en del af udbeningen dertil, som det ifølge Danish Crown ikke længere var muligt at fastholde i Danmark pga. omkostningsniveauet (Danish Crown årsrapport 2003:11), blandt andet blev udbeningen i Slagelse lukket som følge af købet af Boizenburg. Udflytningen af danske slagteriarbejdspladser tog for alvor fart året efter (2004) med Danish Crowns opkøb af den nordtyske svinekødsvirksomhed Oldenburger Fleischwaren, hvortil produktionen fra fabrikkerne i Viby, Ringsted og på Vejle havn efterfølgende blev udflyttet, og de danske anlæg blev lukket (Danish Crown årsrapport 2004/2005:26). Senere erhvervede Danish Crown et anlæg i Kolo, Polen, hvor til især udbening er flyttet løbende. En mindre

---

² Vurderingen er at der inden 2003 ikke er udflyttet danske slagteriarbejdspladser i den forstand.

³ Telefoninterview 6.juli 2011

del af produktionen som tidligere lå i Danmark er flyttet til England. Det er relativt begrænset og drejer sig mere om praktiske hensyn end omkostningsreduktioner. Der er dog forholdsvis stor lønforskel til England, bl.a. fordi der også benyttes kolonnefolk (se Refslund, 2012 for uddybning af kolonnearbejdet), dog ikke i samme omfang som i Tyskland. Det samlede omfang estimeres til 100-200 arbejdspladser, der er flyttet til England. Herudover er fokus på udflytningen til især Tyskland men også Polen, som tegner sig for langt størstedelen af de udflyttede arbejdspladser. Det er danskslagtede svin, som Danish Crown og datterselskabet Tulip, Danish Crown-koncernens forædlingsdel, får udbenet og forædlet i Tyskland og Polen. Så ved at sætte et tal på, hvor mange der er beskæftigede med udbening, forædling samt udskæring af dansk kød i Tyskland og Polen, kan man få et estimat på omfanget af udflytningen, selvom udflytningen ikke er én til én. Der opnås ofte yderligere effektiviseringsgevinster ved udflytning, fx afvikling af ældre og mindre slagteanlæg. Derfor er estimatet i dette notat et minimumsomfang.

Danish Crown har samlet små 1000 ansatte på Danish Crown i Tyskland og Polen fordelt på følgende anlæg; Boizenburg: 300 medarbejdere, Oldenburg: 335 medarbejdere samt Kolo: 250 medarbejdere⁴. Dertil kommer Danish Crown i 2010 opkøbte det fjerde-største tyske slagteri D&S Fleisch (nu Danish Crown Fleisch) i Essen. Der er pt. indtil videre ikke direkte udflyttet aktiviteter til Essen. Sideløbende med udflytning fra Danish Crown har det 100 % Danish Crown ejede datterselskab Tulip også udflyttet aktiviteter til Tyskland. Hele udflytningsbølgen fra Danish Crown startede for alvor med udflytning fra Tulip bl.a. i Ringsted 2004 (Refslund, 2012). Ifølge Tulip beskæftiger de ca. 850 inklusiv kolonnefolk på tre anlæg i Tyskland. Af disse er 238 ansat på anlægget i Dinklage, som først er erhvervet i 2010. Derfor er det meget begrænset, hvad der er udflyttet til Dinklage, idet der ikke er udflyttet arbejdsopgaver i større omfang i perioden. Derfor anslås omfanget af Tulips udflytning til lidt over 600 arbejdspladser, der er flyttet fra Danmark til Tyskland. Det giver en samlet udflytning over 1600 medarbejdere plus et mindre antal på 100-200 arbejdspladser, der er flyttet til England. Grundet usikkerhed med omfanget af jobs, der er flyttet direkte som følge af udflytning skønnes det samlede antal arbejdspladser, der er nedlagt i Danish Crown koncernen i Danmark i perioden 2003 til 2012 at være minimum i størrelsesordenen 1600-2000 arbejdspladser.

Siden 2009 er der ikke udflyttet jobs direkte i forbindelse med danske virksomhedslukninger. Udflytningen har nået et vist niveau, hvor mange af de opgaver, der er interessante for Danish Crown at flytte, allerede er flyttet ud. En høj veterinær standard og dermed godkendelse til især det japanske og det amerikanske marked betyder, at det er blevet væsentligt sværere for Danish Crown at udflytte yderligere aktiviteter fra de danske svineslagterier. Der kan dog fortsat godt være flyttet

jobs i de senere, idet der, som nævnt, også opnås effektivitetsforbedringer i forbindelse med udflytning, ligesom opgraderinger og ændrede arbejdsmetoder på de udenlandske anlæg, gør at antallet af Danish Crown medarbejdere i Tyskland og Polen godt kan ligge konstant selvom, der udflyttes danske aktiviteter.

Kronologisk gennemgang af lukninger samt udflytning af arbejdspladser⁵

Det samlede job tab på hvert enkelt anlæg er angivet således (*samlet/heraf udflyttet*⁶). Heraf er de udflyttede job opgjort i et samlet årligt job tab. Tallene for lukkede arbejdspladser kan ikke blot lægges sammen til et samlet udflytningstal, da flere aktiviteter og dermed jobs ofte er overført til andre danske anlæg. For en samlet vurdering i udviklingen i beskæftigelsen i Danish Crown se figur 1. Vurderingen bygger på følgende kilder dels pressedækning af de faktiske lukninger, litteraturen (især Strandskov, 2011), Danish Crowns egne pressemeddelelser (bl.a. på deres hjemmeside) samt interviews i branchen med både arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter. Der kan være diskrepans mellem enkelte kilder, idet nogle opgiver datoen for den faktiske lukning, mens andre er datoen, hvor beslutning om at lukke er offentliggjort. I det interessen her koncentrerer sig om effekten af udflytninger af arbejdspladser på arbejdsmarkedsforholdene, især omfanget af overenskomststridige strejker (se Refslund, 2011, 2012), er det primært datoen for beslutningen, der er relevant. Det kan med stor rimelighed antages, at arbejdsmarkedsrelationer er påvirket fra den dag beslutningen om at flytte eller lukke produktionen forligger.

Kronologisk gennemgang af udflytningen af danske svineslagteriarbejdspladser fra Danish Crown (herunder Tulip):

2003⁷:

Opkøb af anlæg i Boizenburg, Tyskland.

Slagelse lukkes og flyttes til Boizenburg (**65 arbejdspladser**).

Samlet 2003: (65 arbejdspladser)

2004:

Opkøb af anlæg i Oldenburg, Tyskland.

Lukning af Nørre Sundby: (525/ ca. **50 arbejdspladser**)

Lukning af Tulip i Viby (**100 arbejdspladser**)

---

⁴ Kilde: Danish Crowns hjemmeside (15.8.2012)

⁵ Vurderingen dækker kun svinekødsbranchen.

⁶ Dog således at hvis alle arbejdspladser er udflyttet er der blot angivet et tal.

⁷ Vurderingen er, at der inden 2003 ikke er udflyttet nogen danske svineslagteriarbejdspladser.

Lukning af Tulip Vejle Havn (**ca. 245 arbejdspladser**)

Lukning af Tulip Ringsted: (300/ **140 arbejdspladser**)

Lukning af Brønderslev (65/**50 arbejdspladser**)

Lukning af Bjerringbro (ca. 480 arbejdspladser)

Samlet 2004 (585 arbejdspladser)

2005:

Lukning af Hjørring (450/**100 arbejdspladser**)

Lukning af Odense (850)

Lukning af Holbæk (150)

Samlet 2005: (100 arbejdspladser)

2006:

Opkøb af anlæg i Kolo, Polen

Lukning af Grindsted (600-700/**100 arbejdspladser**)

Samlet 2006 (100 arbejdspladser)

2007:

Lukning af Skive (300 arbejdspladser).

Lukning af Viborg: (121/**90 arbejdspladser**)

Lukning af Tulip Brabrand. Skinkeproduktionen flytter til Tyskland (**190 arbejdspladser**)

Samlet 2007 (280 arbejdspladser)

2008:

Udbenning af forender fra Skærbæk udflyttet (**50 arbejdspladser**)

Hurup (150/**50 arbejdspladser**)

Lukning af udbeningsafdelingen i Nykøbing Mors (324/**200 arbejdspladser**)

Tulip Sdr. Borup: (**18 arbejdspladser udflyttet**)

Lukning af Vojens: (452 arbejdspladser)

Samlet 2008: (318 arbejdspladser)

2009:

Rødding: Produktionen delvis flyttet til Tyskland og delvis til Esbjerg (308 berørt i Rødding plus 90 i Esbjerg) (**Samlet 300 arbejdspladser udflyttet**)

Lukning af Holstebro (463 arbejdspladser)

Lukning af Sdr. Borup (Tulip) (170/50 arbejdspladser)

Samlet 2009 (350 arbejdspladser)

2010

Ingen direkte udflytning.

2011

Ingen direkte udflytning.

2012:

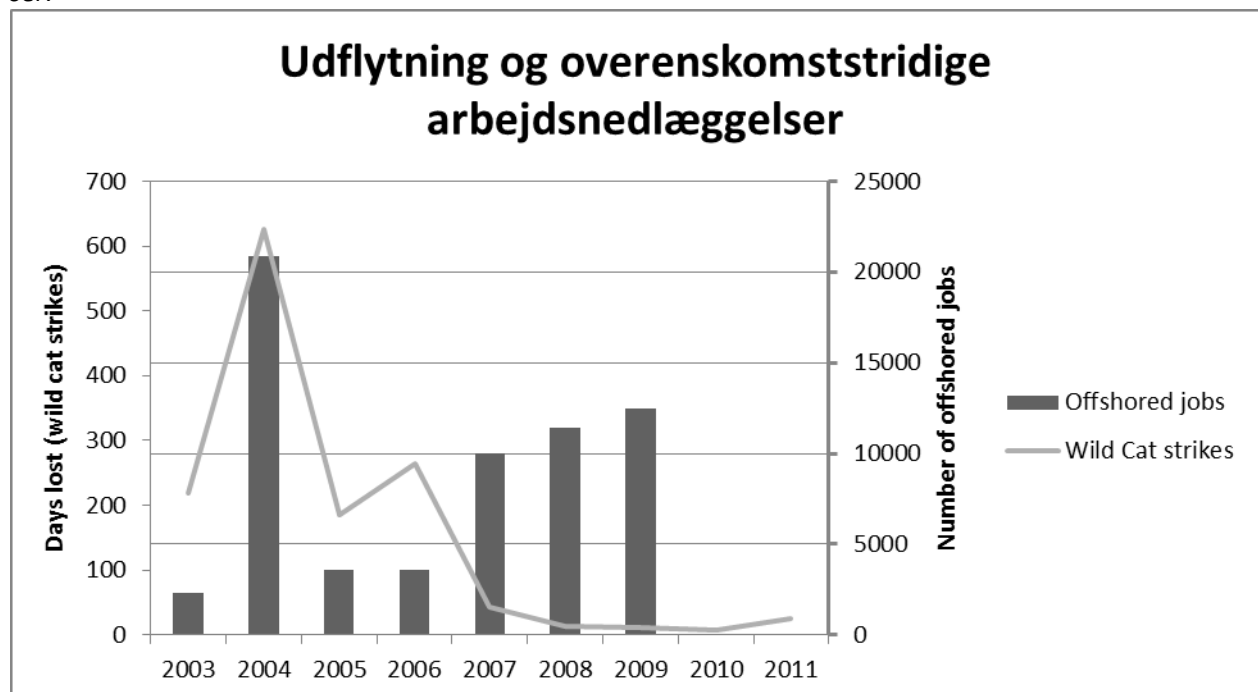
Lukning af Hadsund (110 arbejdspladser).

Lukning af Esbjerg (450 arbejdspladser)

I alt samlet udflyttet jf. ovenstående:

1680 danske jobs.

Figur 2 Udflytning af danske slagteriarbejdspladser og antal overenskomststridige arbejdsnedlæggelser.

Se Refslund, 2012 for yderligere uddybninger.

Litteraturliste:

Danish Crown årsrapport (flere årgange). Randers: Danish Crown.

Hamann, Karen. 2009. *Analyse af den tyske svineslagterisektor. Priser, omkostninger og konkurrencekraft*. Hellerup: Institut for Fødevarerstudier & Agroindustriel Udvikling IFAU.

Refslund, Bjarke. 2011. *Offshoring of Danish slaughter house jobs*. Unpublished master thesis. Department of Political Science. University of Aarhus.

Refslund, Bjarke. 2012. «Offshoring Danish slaughterhouse jobs to Germany – regional effects and challenges to workers organisation». *Work Organisation, Labour and Globalisation*. (Under udgivelse)

Strandskov, Jesper. 2011. *Konkurrence og koncentration - Svineslagteriernes fusionshistorie 1960-2010 Bind II*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.